

Recenzo Legendoj pri SEJM

<http://katalogo.uea.org/katalogo.php?inf=5667>

SEJM: Legendoj pri legendo

La libro ne estas sistema historio pri SEJM, Sovetia Esperantista Junulara Movado, ekzistinta en Sovetunio inter 1966 kaj 1979, sed konsistas el sinsekvo de ĉapitroj pri unuopaj gravaj temoj kiel genezo de SEJM, diskuto pri statutoj kaj oficialigo, neforgeseblaj Esperanto-renkontiĝoj kaj -tendaroj en Sovetio kaj brigadoj en eksterlando, konflikto inter generacioj, agadoj en lokaj kluboj, vizito de Lapenna en Moskvo, poezia produktado en Esperanto. La unua eldono de la libro aperis en 1992, la dua en 1998, kaj ĉi tie temas pri la tria korektita kaj kompletigita el la jaro 2006. Eldonita ĝi estis de REU kaj Impeto en Moskvo. SEJM - tio estis kolektumo de junaj sovetiaj esperantistoj, inter kiuj troviĝis komsomolanoj, sindikartistoj kaj membroj de KPSU, do aktivaj sociaj agantoj kaj seriozaj profesikarieruloj. Ili celis efike apliki kaj progresigi Esperanton en la stagna politika kaj socia vivo sub Breĵnevo, do en neostalinisma etoso de multaj malpermesoj kaj persekutoj. Al la grupo de reprezentaj nomoj de SEJM, ankaŭ internacie konataj, kiuj formis la ĉefan motoron de tiu organizaĵo, esence apartenis Anatolo Gonĉarov (Siberio), Vladimir Samodaj (Moskvo), Boris Kolker (Baŝkirio), Dmitrij Cibulevskij kaj Miĥail Lineckij (Ukrainio), Ivan Lisiĉnyj (Kazaĥio), Jefim Zajdman (Krimeo), Vytautas Ŝilas (Litovio), Aristids Mediņš (Latvio), August Kilk (Estonio), Eŭgeno Perevertajlo (Uzbekio), Viktor Aroloviĉ (Moskvo), Vladimir Bepalov (Soĉi), Valerija Cvetkova (Leningrado), Dina Lukjanec (Siberio) kaj nature Mikaelo Bronŝtejn mem, kiu tiam vivis en Ĥmelnickij (Ukrainio), poste en Vorkuta (Komi).

SEJM, kies starigo laŭdire estis sugestita de Humphrey Tonkin, neniam fariĝis amasmovado, sed la membraro en ĝiaj kluboj tamen kreskis de 150 personoj en 1965 al 1200 en 1975 (laŭ Cibulevskij, SEJM, historia skizo 1994, p. 17). Bronŝtejn, la aŭtoro, kiu ne plu ĉion klare memoras, nomas siajn memuarojn *legendoj*. Ĉar ili permesas iom fantazii. SEJM intencis aliĝi al TEJO kaj lanĉi vastan agadon organizan, korespondan, studentan, redaktan, kontaktan, tradukan, kulturan, eĉ aŭtostopan kaj historiografian. Kaj: Grava celo de sovetia esperantistaro estis akiri gvidan rolon en la tutmonda Esperanto-movado, kiel Vladimir Samodaj fanfaronis en 'Juna Esperantisto' 1/1966. Do, temis pri altaj ambicioj, pri kiuj la izolitaj sovetianoj revis kaj en Okcidento preskaŭ neniu (kon)sciis. Sed en la lukto por oficiala agnosko li avertis ankaŭ: „Se ni ne montros utilon de nia agado, oni neniam agnoskos nin oficiale kaj ĉiam konsideros nin bagateluloj. Por venki ni devas esti organizitaj.“ Paradoksa estis la situacio, ĉar SEJM fariĝis organizaĵo, kiu oficiale ne ekzistis, aŭ ne rajtis ekzisti: „Kontraŭdira estis SEJM, ĝis absurdo”, skribas Bronŝtejn, ĉar „nia, esence disidenta movado, subfosanta monopolon de la ŝtato por eksterlandaj kontaktoj, regule raportadis al la oficialaj instancoj pri niaj sociutilaj agoj” (p. 6). Kvankam SEJM ne malkonformis al la proklamata celaro de la ŝtata propagando kiel porpaca batalo, plifortigo de internacia amikeco, eĉ disvastigo de kontraŭfaŝismaj kaj komunismaj ideoj, ĝi ŝajne ne ricevis la ŝancon esti oficiale registrita. Simple tiel fondi kaj funkciigi organizaĵon sur tutsovetia nivelo estis miloble pli malfacile ol ricevi la permeson por iu loka klubo, kies beno

dependis de la kapricoj de lokaj oficialuloj kaj de ties ambivalenta sinteno al Esperanto, kiel Bronŝtejn klarigas en la sepa ĉapitro de siaj legendoj. Aliflanke, ekzemple la filatelistoj ja ricevis sian tutlandan asocion, ĉar evidente ili kapablis pruvi la neceson de sia organizaĵo. Sed ĉu Esperanto estas komparebla kun filatelio, kaj kiel oni povas pruvi al la ŝtato la neceson de sia organizaĵo ?

Kiel ajn, la historio de SEJM montras, ke eblis ekzisti ankaŭ sen formala agnosko. Nature, la 'filistra' burokrataro ĉiam scipovis malhelpi kaj ĉikani kiam eblis, kaj tion la esperantistoj devis elteni. Ŝajnas, ke inter sovetiaj oficialuloj regis iom alia logiko, kiel montras jena atentinda letero el Komsomolo de aŭgusto 1966 al k-do Gonĉarov: „Ni dankas vin pro la letero kaj proponoj pri la propagando de Esperanto. Ni pensas, ke ne estas neceso fondi la junularajn Esperanto-organizaĵojn, kiel ni ne fondas organizaĵojn por la gejunuloj, studentaj aliajn lingvojn de la mondo. La laboro devas esti farata en la kadroj de rondetoj kaj kluboj de Esperanto, kiuj rajtas kalkuli praktikan helpon de la lokaj komsomolaj organizaĵoj kaj siavice helpi al Komsomolo en la internaciisma edukado de la junularo.” El tiu ĉi rimarkinda letero oni povas konkludi, ke la sovetia reĝimo tute ne estis interesata pri la propagando de Esperanto, sed inverse, ĝi estis interesata, ke esperantistoj disvastigu la ideojn de la sovetia politiko. Ĉu do temis pri baza miskompreno, ambaŭflanke, aŭ pri intenca, konscia ludo ? Bronŝtejn opinias, ke similaj respondoj el la ŝtata aparato servis por averti la esperantistojn, ke ili prefere ne plendu, ĉar ili ja havas ĉion: vortarojn, lernolibrojn, klubejojn... Bronŝtejn riproĉas al la aŭtoritatuloj hipokritecon, verŝajne prave.

En 1979, kiam SEJM, sen rajto ekzisti kaj de la komenco suspektata de la olda generacio kaj de la oficialuloj, elĉerpiĝis, profesoro Isaev fariĝis la ĉefo de la ŝtate kontrolita ASE, asocio kiun Bronŝtejn nomas hontinda (p. 218). En sia tekstaro Bronŝtejn publikigas leteron de Isaev de la 9a de oktobro 1979, kiu klare pruvas lian kontraŭstaron precipe kontraŭ SEJM-tendaroj, kiuj laŭ lia rigora opinio „pasis en ne sufiĉe alta politika kaj organiza nivelo.” Sekve: „Tian praktikon ne eblas aprobi plu.” Punkto.

Ankaŭ la dua parto de la libro de Bronŝtejn estas leginda, ĉar tie la ofte bizaraj legendoj subite transformiĝas al la specife sovetia humuro. Por studi tiun 'humuron', kiu aspektas preskaŭ jam kiel sarkasmo aŭ eĉ ciniko, necesas kaj bonvenas la malkaŝaj memoroj de sovetiaj esperantistoj kiel Bronŝtejn, Samodaj, Cibulevskij, Ĥarkovskij, Stepanov kaj aliaj, kiuj jam signife kontribuis per propraj verkoj. Tiel indus, necesus kaj eblus reskribi la apenaŭ kredeblan historion de la sovetia esperantismo post la morto de Stalino.

Andreas Künzli, 2011